

Kansa-koulu-hanke ja toiminta- ja tietomäärittysten pilotointi

Tampere 26.8.2016

Teppo Taskinen

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija

Lukujärjestys

- Kansa-koulu-hanke
- Toiminta- ja tietomäärittysten kehittämiskokonaisuuden pilotointi
 - Vaiheet ja tehtävät
 - Työsuunnitelma
 - Nykytilan kartoituksen työkalu
 - Havaintoja ja haasteita
 - Mitä seuraavaksi?
- Kirjaamisvalmentajien valmennus

Kansa-koulu-hanke

- Kansa-koulu-hanke on sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanohanke
- Hanke toteutetaan sosiaalialan osaamiskeskusverkostoa hyödyntäen ajalla 1.8.2015 - 30.6.2018
 - Hanketta hallinnoi Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus oy Socom
 - Jokaisessa sosiaalialan osaamiskeskuksessa toimii hankkeen aluekoordinaattori
- Hankkeen rahoittaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos
- Kansa-koulu-hanke koostuu kahdesta kehittämiskokonaisuudesta
 - Toiminta- ja tietomäärittelyjen toimeenpano
 - Kirjaamisosaamisen kehittäminen

Kansa-koulu-hankkeen tarkoitus

- Tukea valtakunnallisten luokitusten ja asiakirjarakenteiden toimeenpanoa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden asiakastietojärjestelmiin
- Kehittää sosiaalialan henkilöstön osaamista ja valmiuksia sosiaalihuollon asiakastietomallin mukaisten asiakastyön dokumenttien tuottamiseen
- Yhtenäistää toimintakäytäntöjä tasalaatuisten ja asiakaslähtöisten sosiaalipalvelujen saavuttamiseksi
- Tukea sosiaalialan organisaatioiden valmiutta liittyä valtakunnalliseen sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon

Hankkeen kehittämiskokonaisuudet

1. Toiminta- ja tietomäärittysten toimeenpano

- TP 1 Palvelutehtäväluokituksen käyttöönotto
- TP 2 Palveluprosessien yhtenäistäminen
- TP 3 Asiakasasiakirjojen sisällön yhtenäistäminen

2. Kirjaamisosaamisen kehittäminen

- TP 4 Kirjaamisvalmennuksen sisällön tuottaminen
- TP 5 Kirjaamisvalmentajien valmennus
- TP 6 Kirjaamisvalmennusten alueellinen toteutus

Toiminta- ja tietomäärittelykset

- Toiminnallisia määrittelyksiä:
 - Sosiaalipalvelujen luokitus (palvelutehtävät, sosiaalipalvelut, prosessivaiheet ja toteutustapa)
 - Sosiaalihuollon toimintaprosessit ja prosessikuvaukset
- Tietomäärittelyksiä:
 - Sosiaalihuollon asiakastietomalli
 - Sosiaalihuollon asiakasasiakirjarakenteet
 - Sosiaalihuollon tietokomponentit
 - Sosiaalihuollon käsittemalli ja sanastot

Toiminta- ja tietomäärittysten kehittämiskokonaisuuden pilotit

- Kehittämiskokonaisuuteen on valittu 7 pilottia
 - Lastensuojelu:
 - Jyväskylä ja Turku, Effica YPH
 - Vaasa, Abilita
 - Lapsiperheiden palvelut: Eksote ja Päijät-Hämeen maakunta, Effica YPH
 - Omaishoidon tuki: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pegasos
 - Koko palvelutehtäväluokitus: Oulunkaaren kuntayhtymä, Pro Consona, Effica Kotihoito
- Pilotit ovat käynnistyneet helmikuussa 2016 ja päättyvät:
 - Turku 12/16
 - Jyväskylä, Eksote, Vaasa ja Ylä-Savon SOTE 2/17
 - Oulunkaari ja Päijät-Hämeen maakunta 4/17

Pilotoinnin vaiheet ja tehtävät

- Kuvataan sosiaalihuollon palvelutehtävien ja sosiaalipalvelujen **nykytila** ja kartoitetaan palveluprosessikuvaukset sekä käytettävät asiakasasiakirjat
- Selvitetään, miten käytössä olevat **asiakastietojärjestelmät** täyttävät asiakasasiakirjalain ja sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston I-vaiheen vaatimukset
- Suunnitellaan toiminnalliset ja asiakastietojärjestelmään tehtävät **muutokset**
- Viedään **palvelutehtäväluokitus** asiakastietojärjestelmään
- Määritellään **käyttöoikeudet** palvelutehtävien, työtehtävien ja tulevan THL:n määräyksen mukaisesti
- Muodostetaan sosiaalihuollon **henkilörekisteri** asiakasasiakirjalain edellyttämällä tavalla

Pilotin toteuttaminen

- Pilottiorganisaatio ja Kansa-koulu-hanke yhdessä vastaavat pilotoinnin toteutuksesta
 - Kansa-koulu-hanke tukee pilottiorganisaatiota ja vastaa riittävän asiantuntijuuden välittymisestä pilotoinnin toteuttamiseksi
 - Pilottiorganisaatio vastaa pilotin käytännön toteutuksesta
- Tulos- ja tuotosaineistot ovat julkista materiaalia
- Pilotoinnin onnistuminen edellyttää pilottiorganisaatioiden ja järjestelmätoimittajien tiivistä yhteistyötä

Pilotin työsuunnitelma

1	Pilotoinnin työsuunnitelma pilottien suunnittelun tueksi.				
2	Pilottien tehtävät	Keskeisimmät toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Keskeisimmät tulokset ja tuotokset	Arvio hyödynnettävyydestä, yleis-	Vast
3	1 Pilotoinnin käynnistysvaihe				
7	2 Pilotoinnin työskentelyvaihe				
8	<i>2.1 Sosiaalihuollon palvelutehtävien ja sosiaalipalvelujen sekä palveluprosessikuvausten ja asiakasasiakirjojen nykytilan kartoitus</i>				
9	2.1.1 Sosiaalihuollon palvelutehtävien ja sosiaalipalvelujen nykytilan kuvaus.	Kuvataan, mitä sosiaalipalveluja pilottiorganisaatio antaa ja missä sosiaalihuollon palvelutehtävissä	Nykytilan kuvaus pilottiorganisaation sosiaalipalvelujen palveluvalikoimasta eli siitä, mitä sosiaalipalveluja organisaatiossa annetaan ja missä sosiaalihuollon palvelutehtävissä.		Pilot sosia pääll pilot arkis arkis arkis
10	2.1.2 Pilottiorganisaatiossa olemassa olevien sosiaalihuollon palveluprosessikuvausten kartoitus	Kartoitetaan, mitkä sosiaalihuollon palveluprosessit pilottiorganisaatiossa on aiemmin kuvattu ja mitkä prosessikuvaukset puuttuvat.	Taulukko tai lista, mitä sosiaalihuollon palveluprosessikuvauksia on laadittu ja missä palvelutehtävissä.		Pilot sosia pääll pilot
11	2.1.3 Pilotin kohteena olevissa palvelutehtävissä ja sosiaalipalveluissa käytettävien asiakasasiakirjojen kartoitus	Selvitetään, mitä asiakasasiakirjoja nykytilanteessa käytetään ja muodostetaan ja mitä asiakasasiakirjoja pitäisi lisäksi olla käytössä.	Taulukot, joissa kuvattu, mitä asiakasasiakirjoja kussakin pilottiin osallistuvassa sosiaalipalvelussa on käytössä ja mitä asiakasasiakirjoja puuttuu.		Pilot sosia pääll pilot arkis
12	<i>2.2 Selvitys käytössä olevan asiakastietojärjestelmän kyvykkyydestä täyttää asiakasasiakirjalain tekniset ja toiminnalliset vaatimukset</i>				
13	2.2.1 Selvitys, miten sosiaalihuollon palvelutehtäväluokitus on tuotavissa ATJ:ään	Selvitetään pilottiorganisaation ja ATJ-toimittajan kanssa uuden palvelutehtäväluokituksen käyttöönoton mahdollisuudet ja esteet	Tieto siitä, onko uusi palvelutehtäväluokitus tuotavissa ATJ:ään sekä siitä, kuinka paljon ja millaista työtä se vaatii		Pilot pilot vasti sove
14	2.2.2 Selvitys, miten kansalliset palveluprosessikuvaukset ovat tuotavissa palvelutehtäväluokituksen mukaisiin tehtäviin ATJ:ssä	Selvitetään, miten palveluprosessit nykytilassa on rakennettu ATJ:ään ja miten uuden palvelutehtäväluokituksen mukaiset palvelutehtävät ja palveluprosessit ovat otettavissa käyttöön ATJ:ssä.	Tieto siitä, ovatko palveluprosessikuvaukset tuotavissa palvelutehtäväluokituksen mukaisesti ATJ:ään ja tarvitaanko ATJ:ään muutoksia		ÄTJ: /pää toim

Työsuunnitelman runko www.socom.fi/kansa-koulu

Nykytilan kartoituksen työkalu

- Nykytilasta kerättyä tietoa voidaan hyödyntää kehittämisen suunnittelussa
- Kehitetty pilottien kanssa yhteistyössä
- Työkalun avulla on tarkoitus
 - Listata nyt käytettävät ja tallennettavat asiakasasiakirjat
 - Selvittää, missä prosessivaiheessa ja palvelutehtävässä tietty asiakasasiakirja laaditaan
 - Selvittää onko käytössä itse laadittuja asiakasasiakirjoja
 - Nostaa esille mikäli jotain valtakunnallisesti määriteltyä asiakasasiakirjaa ei käytetä
- Kansa-koulu-hankkeen ohjausryhmä päättää työkalun julkaisusta

8/16

Nykytilan kartoituksen työkalun sisältö

- Asiakkuus
- Palvelutehtävä vanhan palvelutehtäväluokituksen mukaan (2011)
- Palvelutehtävä 2016
- Sosiaalipalvelu 2011
- Sosiaalipalvelu 2016
- Ydinprosessi
- Prosessin vaihe
- Asiakasasiakirjatyyppejä
- Asiakasasiakirjan nimi organisaatiossa / ATJ:ssä
- Asiakasasiakirjan nimi kansallisissa määrityksissä
- Millä välineellä asiakirja luotu?
- Minne asiakirja arkistoitu?
- Työrooli
- Havainnot, huomiot, puutteet

Tältä työkalu näyttää

3	4	5	6	7	8	9
Palvelutehtävä 2016	Sosiaalipalvelu 2011	Sosiaalipalvelu 2016	Ydinprosessi	Prosessin vaihe	Asiakasasiakirjatyyppi	Asiakasasiakirja organisaatiossa
läikkäiden palvelut Lapsiperheiden palvelut Lastensuojelu Perheoikeudelliset palvelut Päihdehuolto Työikäisten palvelut Vammaispalvelut		Lapsen elatusavun tu Lapsen huollon ja ta Lapsen yksityisen sij Liikkumista tukeva p Lomanviettopalvelu Omaishoidon tuki Opiskelu- ja nuorisohuollon kura Palveluasuminen Perheasioiden sovitt Perhehoito Perhekuntoutus Perhetyö Puolison elatusavun Päivätoiminta Sopeutumisvalmenn Sosiaalinen kuntoutu Sosiaalinen luototus Sosiaaliohjaus Sosiaalipäivystys Sosiaalityö Tapaamisten valvont Tehostettu palveluas Tehostettu perhetyö Tilapäinen asuminen Toimeentulotukipalvelu	1. Sosiaalipalvelun alkukartoitus 2. Ilmoituksen käsittely 3. Hallintoasian käsittely 4. Neuvonta 5. Selvitys 6. Sopiminen 7. Sosiaalipalvelun järjestäminen 8. Sosiaalipalvelun tuottaminen a 9. Sovittelu		Arvio Asiakaskertomus Hakemus Ilmoitus Kuulemisasiakirja Laskelma Lausunto Liite Lähetä Maksusitoumus Selvitys Sopimus Suostumus Suunnitelma Pyyntö Päätös Yhteenvedo	

Havaintoja

- Itse laadittuja asiakirjoja käytössä paljon, mm. kirjeiden kaltaiset (esim. lausuntopyynnot, ajanvaraukset, lisäselvitykset) asiakasasiakirjat sekä päivittäiskirjausten ja pitkäaikaisten kirjausten asiakirjat
- Käytössä on asiakirjoja, jotka eivät ole ATJ:ssä, vaan erillisinä Word-lomakkeina
- Eri käytäntöjä kirjaamisessa. Samassa palvelutehtävässä on asiakirjoja, joita kaikki työntekijät eivät käytä tai jotkut työntekijät käyttävät omia asiakirjapohjia
- Tarve yhtenäistää käytäntöjä, jotta kaikki työntekijät kirjaisivat käyttäen samaa asiakasasiakirjaa ja tallentaisivat asiakastiedot samaan, yhteisesti sovittuun paikkaan
- Samaa asiakastietoa kirjataan kahteen tai useampaan järjestelmään

Pilotoinnin haasteita

- Kansallisten määritysten viivästyminen
- Toimintaympäristössä ja/tai toimijassa tapahtuvat muutokset
 - Samanaikaisesti etenevä sote-rakennemuutos vaikuttaa joillakin alueilla ja joissakin kunnissa kehittämishalukkuuteen, mm. epätietoisuus tulevasta asiakastietojärjestelmästä vähentää käytössä olevan järjestelmän kehittämistä
 - Valtakunnan sekä kuntaorganisaatioiden rakenteelliset muutokset vaikuttavat siihen, kuinka paljon työaika pilotointiin on käytettävissä

Mitä piloteissa tehdään seuraavaksi?

- Kartoitetaan ja tarvittaessa päivitetään nykyiset sosiaalihuollon palveluprosessikuvaukset
- Otetaan sosiaalihuollon palvelutehtäväluokitus käyttöön
- Tehdään tarvittaessa toiminnallisia muutoksia
- Kirjaamisvalmentajien valmennuksen suorittaneet asiantuntijat kouluttavat määrämuotoista kirjaamista
- Otetaan käyttöön THL:n viimeisimpien määritysten mukaisia asiakasasiakirjoja
- Tehdään tarvittavat muutokset sosiaalihuollon henkilörekistereihin, eAMSiin, tiedonohjaussuunnitelmaan
- Päivitetään sosiaalihuollon henkilörekisteriselosteet

Mitä pilottien jälkeen?

- Kootaan pilottien havainnot ja kokemukset 1-4/2017
- Laaditaan toimintamalleja, - ohjeita, -oppaita tms. palvelutehtäväluokituksen ja asiakasasiakirjarakenteiden käyttöönottoon ja prosessikuvausten yhtenäistämiseen 1-5/2017
- Levitetään piloteista saatua tietoa aluekierroksella keväällä 2017

Kirjaamisvalmentajien valmennus

- Kansa-koulu-hankkeessa käynnistyy valtakunnallinen kirjaamisvalmentajien valmennus 9/16
- Valmennus toteutetaan kahdessa vaiheessa
 - 1. vaihe: sosiaalitoimistot, lastensuojeluyksiköt, perheoikeudelliset palvelut, työllistymispalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta
 - 2. vaihe: kotihoito, asumispalvelut, erityishuoltopiirit, päivätoiminnan yksiköt, päihdehuolto
- Vuonna 2017 tulossa lisäksi ruotsinkielinen valmentajavalmennus sekä yksityisille palveluntuottajille kohdennettu valmentajavalmennus
- Kirjaamisvalmentajat kouluttavat omien organisaatioidensa työntekijöille määrämuotoista kirjaamista Kansa-koulu-hankkeen aluekoordinaattorien tuella

Kirjaamisvalmentajien valmennuksen sisältö

- 1. pv:
 - Kirjaamisvalmentajien valmennuksen ja Kansa-koulu-hankkeen esittely
 - Sosiaalihuollon kirjaamisen peruseräatteen
 - Kirjaamisen etiikka ja asiakaslähtöisyys
 - Määrämuotoinen kirjaaminen
 - Sosiaalipalvelujen luokitus ja sosiaalihuollon asiakastietomalli
- 2. pv:
 - Asiakasasiakirjalaki: asiakastietojen kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä ja kirjattavat asiakastiedot
 - Sosiaalihuollon asiakastietomallin ja luokitusten käyttö
 - Tietosuoja
 - Tietoturva
 - Osallistavat kirjaamismenetelmät
- 3. pv:
 - Kirjaamisen käytännöt
 - Kieli sosiaalihuollon kirjauksissa
 - Sosiaalihuollon sanastot
 - Kansa-hanke ja sosiaalihuollon Kanta-palvelut
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kokonaisarkkitehtuuri
 - Kirjaamisen erityispiirteet sosiaalihuollon eri sektoreilla
- 4. pv:
 - Koulutuskokonaisuuden yhteenveto
 - Kirjaamisosaamisen jalkauttaminen ja motivointi
 - Palautekeskustelu

Kirjaamisvalmentajien valmennuksen pilotin kokemukset

- Kirjaamisvalmentajien valmennusta pilotoitiin Espoossa keväällä 2016
- Kirjaamisvalmentajien valmennukseen osallistui 20 sosiaalihuollon työntekijää
- Kirjaamisvalmentajien valmennuksesta ja käytetystä materiaalista saatu palaute oli erittäin hyvä (>4 asteikolla 1 – 5)
- Monipuoliseen sisältöön oltiin tyytyväisiä
- Sosiaalipalvelujen luokitus ja sosiaalihuollon asiakastietomalli koettiin haastavimmaksi aihepiiriksi

Lisätietoja: www.socom.fi/kansa-koulu

Hankejohtaja
Maarit Hiltunen-Toura
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom
maarit.hiltunen-toura@socom.fi
044 748 5305

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija
Toiminta- ja tietomäärittysten toimeenpano
Teppo Taskinen
c/o Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO
teppo.taskinen@socom.fi
040 717 0314

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija
Kirjaamisosaamisen kehittäminen
Hanna Lohijoki
c/o Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Vasso
hanna.lohijoki@socom.fi
050 467 0905

Kiitos!

